

**Fordi
fellesskap
fungerer**

**Rødt Halden
Forslag til budsjett 2025**

Rødt Halden sitt budsjettforslag for 2025

Med dette dokumentet legger Rødt Halden fram sitt forslag til budsjett for 2025. Kommunedirektørens forslag til budsjett legges til grunn forslaget. Dette forslaget fremkommer som endringer/justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag.

I likhet med nesten halvparten av landets kommuner er også Halden i ferd med å få velferdsordninger rasert i stadig økende tempo.

Bakgrunnen for den kritiske situasjonen nå varierer noe mellom kommunene, men et generelt kjennetegn er underfinansiering av alle oppgavene som tidligere var statlige og som nå har blitt overført til kommunene,

Sittende regjering har lagt inn et høyere beløp for statelige overføringer de nærmeste årene, men dette er langt ifra nok til å tilfredsstille kommunenes behov for å demme opp for den demografiske utviklingen, bevare distrikts skoler og opprettholde ikke-pålagte tjenester som forbygger utenforskap og sosiale ordninger.

Med dagens ordning vil Halden kommune havne i en stadig nedadgående spiral hvor tjeneste vil bli hardt rammet. Rødt mener at kommunedirektørens forslag til budsjett ikke vil være gjennomførbart. Det er altfor mange økonomiske usikkerhetsmomenter i de kuttene som foreslås.

Rødt sine forslag til økte inntekter:

Reduksjon varaordførere + godtgjøringer:	1,5 mill
Reduksjon lønnskostnader(sentral/adm.):	2,5 mill
Redusert vikarbyrå, andre eksterne :	7,5 mill
Reduserte kjøp av konsulenttenester:	5 mill
Økt utbytte ØE:	5mill
Ikke overføring til disp.fond:	8 mill
Økt statlig rammeoverføring:	25 mill
Økt skatteinnngang:	5.5 mill
Digital innovasjon	2,5 mill
Økt bruk av premiefond (7 år)	10 mill*

Økt handlingsrom: kr. 72,5 mill

*Bruk av premiefond:

Rødt bruker 70 millioner kroner utover kommunedirektørens forslag i inneværende år. Det betyr at effekten av redusert amortisering kommer allerede i 2025. Vi bruker tilsvarende bruk av premiefond i 2025 utover kommunedirektøren. Da opprettholder vi den effekten vi har lagt inn på 10 millioner kroner i 2025.

SEKTORENE

Sentraladministrasjonen

Rødt mener at retten til læringsplass må styrkes og lovfestes. Halden kommune må fortsatt ta sitt ansvar for å sikre kompetente ansatte for fremtiden.

Halden arbeid og vekst er en viktig del av kommunens tjenester. Å kutte i Halden arbeid og vekst vil føre til at flere ikke kommer ut i arbeid. Dette er ikke i tråd med kommunens hovedmålsetning.

Ved å fjerne kommunal bostøtte fra 10 personer vil kostnaden bare flyttes fra en post til en annen.

Kommunen må fortsatt støtte opp om Pride på grensen som en organisasjon som jobber for mangfold og inkludering. Vi vil derfor gi tilskudd som Pride på grensen søker om.

Endring/økt ramme :

Halden arbeid og vekst kr. 250.000

Læringer kr 1.2 mill

Bostøtte, opprettholdelse kr. 400.000

Pride på grensen : kr. 100.000

1.950.000 kr totalt utover kommunedirektørens budsjettforslag

Kultur

Rødt ønsker å styrke kultursatsingen i kommunene og fylkeskommunene og forhindre at kultur blir en salderingspost i en svak kommune- og fylkesøkonomi. Samtidig har det offentlige et særlig ansvar overfor befolkningen for å bidra til et rikt og variert kulturliv, der ulike kunstarter, stilretninger og kulturer med både profesjonelle utøvere og et bredt folkelig kulturliv blir stimulert

Vi har også tilbakeført støtten til flere organisasjoner. Disse anser vi har en stor forebyggende effekt for mange av byens innbyggere. Det er i nedgangstider det er aller viktigst å ha tiltak for de svakeste gruppene.

Kommunedirektøren skriver “ I budsjettet for 2025 vil vi derfor investere i aktiviteter som er tilgjengelige for alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn.” Vi tilbakefører derfor de kuttene kommunedirektøren har lagt inn i sitt budsjett. Vi mener også at biblioteket bør styrket som en del av kommunens samfunnsnyttige aktivitet.

Frivillighetssentralen styrkes i tråd med sentralens stadig økende oppgaver.

Endringer/økt ramme:

Frivillighetssentralen	kr. 400.000
-------------------------------	--------------------

Biblioteket	kr. 1 mill
--------------------	-------------------

Kirkens bymisjon	kr. 400.000
-------------------------	--------------------

Verdensbro	kr. 250.000
-------------------	--------------------

2.050.000 kr totalt utover kommunedirektørens budsjettforslag

Helse/Mestring

En sektor i krise.

Nedlegging av Iddebo gir høyst usikker effekt - det foreligger ingen motregning i KD sitt budsjettforslag når flere demente må vente hjemme på sykehjemsplass og hvor det blir et økende behov for hjemmesykepleien. Innsparingen på Iddebo er estimert til 27 millioner kroner i år, Rødt klarer ikke å se hvordan denne innsparingen skal gjennomføres.

Erfaring siste året tilsier svært liten innsparingseffekt. Det kan også synes som det iverksettes tiltak som får motsatt effekt av intensjonene. Eks er økt bruk av vikarer ved Hagegt etter at samkjøringen med Vaterland ble avsluttet.

Vi har derfor liten tro på at budsjettforslaget for Helse/Mestring vil være tilstrekkelig.

Rødt kan ikke godta at det blir færre ansatte i helse og mestring. Det gir ingen mening i at vi skal legge ned et sykehjem som vil føre til at trykket på hjemmesykepleien bli høyere, samtidig som man truer med å si opp ansatte.

Halden kommune skal videreføre og forsterke treparts-samarbeidet med ansatte og deres organisasjoner.

Halden kommune skal forsere gjennomføringen av heltidsansettelser. Bruken av variabel lønn og innkjøp av tjenester fra vikarbyråer skal reduseres. Dette må til for å sikre kompetanse og stabilitet i sektoren.

Vi oppfatter at helsesektoren har hatt en ledelse som ikke har hatt kontroll på tiltak og har ført til at kostnader har økt i effektiviseringens navn. For eksempel har ansettelsesstopp ført til at vikarbruken har økt. Sykemeldinger har gått opp 2 prosent på et år.

Helse skal ikke belastes med innovative luftslott. Vi har ingen tro på at digitale løsninger skal utgjøre de summene som KD foreslår.

Rødt legger inn videre drift av krisesentret i Halden. Dagens usikkerhet i forhold til hvor kommunen skal kjøpe tjenester fra, viser at vi må ha et tilbud til denne gruppen i nærheten.

Iddebo **kr. 27 mill**

Krisesenter **kr. 700.000 (I år, øker de neste 3 årene)**

Varmtvannsbasseng **kr. 4 mill**

Bo og uteteamtjenesten **kr. 7 mill**

Hjemmesykepleien **kr. 10 mill**

48 mill totalt utover kommunedirektørens budsjett

Skole/Oppvekst.

Budsjettet for sektoren vurderes av KD som høy risiko for sprekk. Den omfattende avvikling av stillinger (23 st. 1halvår 2025) som følge av lavere elevtall er for dramatisk. Tempoet må betydelig nedjusteres/dempes.

Dersom man ønsker å redusere omfanget av spesial pedagogiske tiltak vil det trolig gi bedre resultat med høyere lærertetthet framfor å fjerne årsverk i skolen. Rødt ønsker mindre klasser. Derfor kan vi ikke gå med på å kutte i så mange lærerstillinger.

Skal vi jobbe mot målene om å hindre utenforskap i fremtiden bygges dette grunnlaget i barnehager og skolen.

Rødt mener Prestebakke skole bør bestå i sin nåværende form som offentlig skole. Summene som spares på å legge ned Prestebakke er så små, regnet opp mot skoleskyss til Kongeveien. Ikke minst må man ta med det sosiale regnestykket. Hva vil det koste barna og samfunnet og legge ned skolen? Prestebakke skole har stort potensiale når det kommer til utvikling, utenfor ordinær skole, både som pedagogisk virksomhet for kommunen, for eksempel leirskole, og som lokal møteplass.

Opprettholdelse av Prestebakke skole kr. 2.5 mill (4.5 mill de neste 3 årene)

Beholde lærerressurser	kr. 15 mill
-------------------------------	--------------------

17 250 000 totalt utover kommunedirektørens budsjett

Natur og klima

Kommunene har et stort ansvar når det gjelder å beskytte mer naturarealer mot utbygging. Vi har fremdeles tid til å skape et samfunn som tar hensyn til naturen, og som gir menneskene høy livskvalitet. Men da må bruken av naturressurser styres innenfor rammene av naturens tålegrenser i stedet for av kapitalismens behov for evig og stadig større vekst. Dette innebærer å ta vare på naturmangfoldet og økosystemene, og redusere forurensing og utslipp av miljøgifter og andre skadelige stoffer i naturen.

Rødt ønsker minimal utbygging i henhold til vedtatt arealplan. Om det er helt nødvendig med nedbygging av natur, skal denne restaureres et annet sted. Altså føre et arealnøytralt regnskap.

Budsjettskjemaer og vedtakspunkter

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 1. ledd	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-919 705	-970 252	-1 035 988	-1 050 988	-1 055 936	-1 061 613
Ordinært rammetilskudd	-1 192 554	-1 243 700	-1 338 896	-1 348 446	-1 359 863	-1 371 295
Skatt på eiendom	-100 268	-101 485	-103 547	-104 747	-105 947	-107 147
Andre generelle statstilskudd	-5 433	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Sum Sentrale inntekter	-2 217 960	-2 317 187	-2 480 181	-2 505 931	-2 523 496	-2 541 805
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 990 525	2 042 823	2 148 143	2 145 949	2 151 399	2 171 598
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Brutto resultat (KOSTRA)	-39 598	-89 896	-130 726	-158 670	-170 785	-168 895
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-56 585	-43 395	-47 400	-47 400	-47 400	-47 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	111 921	110 371	122 867	131 364	141 947	147 947
Avdrag på lån	161 456	183 101	184 000	184 000	184 000	184 000
Motpost avskrivninger	-60 934	0	0	0	0	0
Finansutgifter i tjenesteområdene	49 629	80 586	65 854	65 854	65 854	65 854
Sum Netto finansutgifter og inntekter	205 487	330 663	325 321	333 818	344 401	350 401
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto resultat	38 985	63 090	-6 717	-26 164	-27 696	-19 806
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Til ubundne avsetninger	0	0	145	19 592	21 124	13 234
Bruk av ubundne avsetninger	-35 094	-83 244	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Overført til investering	0	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-3 935	154	6 572	6 572	6 572	6 572
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	-39 029	-63 090	6 717	26 164	27 696	19 806
Årsoverskudd / underskudd	-44	0	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 2. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Fellesområder	-19 769	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	295 214	319 699	342 340	339 705	343 505	345 332
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	779 377	820 076	860 554	847 099	822 857	825 888
Kommunalavdeling Helse og mestring	848 228	852 118	885 249	898 675	922 417	936 391
Kommunalavdeling Teknisk	162 868	165 382	162 046	161 046	162 546	164 200
Fellestjenester	29 306	-26 923	-29 620	-28 150	-27 500	-27 787
VAR og Havn	1 927	2	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 097 151	2 130 354	2 220 569	2 218 375	2 223 825	2 244 024
Herav:						
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Renteinntekter	-23 882					
Renteutgifter	73 510	80 516	65 784	65 784	65 784	65 784
Avdrag på lån	0	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Overføring til investering	4 000	4 724	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	34 068	10 163	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-38 111	-14 733	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Bruk av disposisjonsfond	-3 892	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	1 990 525	2 042 823	2 148 143	2 145 949	2 151 399	2 171 598

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 1. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	778 665	331 907	80 500	87 200	79 800	69 500
Tilskudd til andres investeringer	7	0	3 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5 831	3 050	4 000	4 000	4 000	2 950
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	784 503	334 957	87 500	93 200	85 800	74 450
Kompensasjon for merverdiavgift	-108 445	-50 875	-6 100	-7 440	-5 960	-3 900
Tilskudd fra andre	-9 440	-62 700	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-44 027	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-730	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-555 266	-193 608	-71 275	-73 397	-69 452	-62 600
Sum investeringsinntekter	-717 908	-307 183	-77 375	-80 837	-75 412	-66 500
Videreutlån	66 824	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-50 038	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	18 394	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-24 869	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Netto utgifter videreutlån	10 311	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-4 000	-24 724	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 213	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-25 640	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	7 870	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-62 349	-3 050	-4 000	-4 000	-4 000	-2 950
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-76 906	-27 774	-10 125	-12 363	-10 388	-7 950
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 2. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Fellesområder	2	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	9 938	5 117	0	0	0	0
Kommunalavdeling Undervisning og oppvekst	4 101	6 000	6 000	0	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	6 396	15 000	8 800	8 800	8 800	5 500
Kommunalavdeling Teknisk	592 258	231 906	15 700	28 400	21 000	14 000
Var og Havn	164 274	73 883	50 000	50 000	50 000	50 000
Org. Oppsett mangler	1 696	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	778 665	331 906	80 500	87 200	79 800	69 500

Vedtakspunkter

1. Rødt sitt forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028 vedtas i henhold til
 - § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A),
 - § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
3. Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer en enklere økonomirapport hver måned, samt en mer omfattende rapport tertialvis til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.
4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 14,42 mkr for 2025.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 141,27 millioner kr. VAR-lån utgjør 50,00 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 400 millioner kr i 2025.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2025 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a.
Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4).

For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. eskl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for
år 2025:

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
- b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i eigedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.
- c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.
- d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».
- e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.
- f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.
- g) Kommunens skattetakstvedtekter.

9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/ /forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.

10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2025, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20. november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.

11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.

12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feiing og tilsyn vedtas.

13. Det brukes 158,4 mkr av premiefondet til betaling av pensjonspremie i HKP i 2025.

14. Det brukes 124,0 mkr av premiefondet til betaling av pensjonspremie i HKP i 2024.